

Verslagjaar 2009

Algemeen

In het jaar 2009 stonden meest onderwerpen op de agenda van de Deelnemersraad die direct te maken hadden met de gevolgen van de heftige, aanhoudende financieel-economische crisis. De sterke terugval van het eigen vermogen van het Pensioenfonds Predikanten, de tevoren niet reëel geachte instorting van de dekkingsgraad en de aanhoudend lage rente noopten tot het nemen van ingrijpende maatregelen. Ook werd zowel binnen de Deelnemersraad als in overleg met het Bestuur van gedachten gewisseld hoe het pensioenfonds in de toekomst meer crisisbestendig kan worden.

De belangrijkste overlegpunten komen hieronder uitvoeriger aan de orde.

Aantal vergaderingen

De Deelnemersraad kwam in het verslagjaar acht keer bijeen. De directeur van het pensioenfonds was tijdens de meeste vergaderingen een gedeelte aanwezig voor toelichting en overleg. Tijdens twee vergaderingen betrof een gedeelte van de tijd een gezamenlijk overleg met het bestuur. Ook met de directeur van de Bond van Nederlandse Predikanten en een bestuurslid met de portefeuille emeriti, werd overleg gevoerd over de belangen van actieve deelnemers en geëmeriteerden.

Werkdruk

Aan het grote aantal vergaderingen, de vele vergaderstukken, het tussentijds e-mailoverleg en de beraadslagingen om advisering te formuleren, besteedden de individuele leden van de Deelnemersraad met volle inzet veel tijd. De werkdruk was in sommige weken hoog. In ontvangen reacties merkt een aantal brief- en e-mailschrijvers op dat het Bestuur 'schijnbaar de goed ogende adviezen nogal eens naast zich neerlegt.' De Deelnemersraad neemt deze kritische opmerkingen serieus.

Personele mutaties

Het feit dat de Deelnemersraad eind 2009 vier jaar functioneerde, bracht in het verslagjaar meer vacatures met zich mee. Dr. Koetsier, voorzitter vanaf de start van de allereerste Deelnemersraad in 2005, trad eind 2009 af, evenals ds. J. Brezet, eveneens na een zittingsperiode van vier jaar.

In maart 2009 trad ds. W. Barendrecht toe vanuit de actieve deelnemers van het fonds. Aan het eind van het jaar ging ds. C.H.W. van den Berg van de actieven over tot de gepensioneerden.

Begin 2010 werd voorzien in de overige vacatures (ds D.O. Veenendaal vanaf januari, ds. T.G. Prins vanaf maart), zodat de Deelnemersraad met negen leden weer voltallig is.

Vertegenwoordiging Deelnemersraad in het Verantwoordingsorgaan

Twee van de vier leden van de Deelnemersraad die sinds zomer 2008 eveneens zitting hadden in het Verantwoordings-

orgaan, hebben hun dubbelfunctie per 1 januari 2010 beëindigd. Zij achtten het beslag dat beide bestuursorganen op hun tijd leggen onverenigbaar met hun werkring of bezigheden.

Werkzaamheden:

Adviserende taak

In dit jaar van voortgaande crisis gaf de Deelnemersraad een aantal keren advies ten aanzien van door het Bestuur voorgestelde noodmaatregelen om de kapitaalpositie van het pensioenfonds te versterken. Deze advisering betrof onder meer de noodmaatregelen over 2009, zoals de niet-indexatie van de ingegane pensioenen; de verhoging van de pensioenpremie; het opleggen van een 'crisisopslag' bovenop de al bovengemiddeld hoge franchise en tenslotte het bevriezen van de indexatie van de actieve deelnemers. Vervolgens het bij de Nederlandsche Bank (DNB) per 1 april in te dienen Herstelplan Pensioenfonds Predikanten en de nieuwe regeling Anw-compensatiepensioen.

Ook adviseerde de Deelnemersraad enkele malen over de voortdurende niet-indexatie van de ingegane pensioenen, waartoe het Bestuur besloot vanuit de motivatie dat het herstel te broos is en de markt nog te veel risico's kent. Waar diverse pensioenfondsen een begin maakten met herindexatie, noemt de Deelnemersraad het standpunt van het Bestuur te voorzichtig.

Weergave van afgegeven adviezen

De leden van de Deelnemersraad ervaren het als te positief en te ongenueanceerd wanneer het Bestuur een door de Deelnemersraad uitgebracht advies, voorzien van een nuancering en aantal aanbevelingen, zonder meer citeert als 'een positief advies'. Op deze wijze lijkt de Deelnemersraad de legitimerende instantie van de door het Bestuur voorgestelde maatregel. Een dergelijke handelwijze trof de advisering van de Deelnemersraad ten aanzien van de voorgestelde noodmaatregelen over 2009. In een brief aan kerkrentmeesters en predikanten liet het Bestuur achterwege dat de Deelnemersraad de voorgestelde noodmaatregelen 'ingrijpend en zwaar' had genoemd.

Advisering over Herstelplan

Ten aanzien van het Herstelplan stelde de Deelnemersraad vragen naar de realiteit van de gebruikte aannames. Zo gaat de tekst uit van een dekkingsgraad van 99,9%, terwijl bij iedere andere dekkingsgraad de berekeningen anders uitvallen. De ontwikkeling van de rentestand is hierop van grote invloed. Ook mist de Deelnemersraad in het Herstelplan maatregelen om te besparen op de uitvoeringskosten. Het advies van de Deelnemersraad op het Herstelplan luidde als volgt: 'De Deelnemersraad adviseert het Bestuur te handelen zoals in het Herstelplan is vastgelegd, omdat op dit moment geen alternatief voorhanden is.'

Van eindloon pensioenregeling naar een middelloonregeling

Onder een eindloon pensioenregeling heeft het Bestuur slechts de mogelijkheid de indexatie van de ingegane pensioenen te blokkeren. Indexatie van de pensioenopbouw van de actieve deelnemers zit ingebakken in het systeem van een eindloonregeling. Vanuit de wens om vast te houden aan de solidariteit tussen deelnemers en gepensioneerden, drong het Bestuur aan op de voorbereiding tot de overgang van een eindloon- naar een middelloonpensioenregeling, waarbij het Bestuur over meer 'knoppen' beschikt om de pensioenregeling beheersbaar te houden.

De Deelnemersraad hield zich in het verslagjaar (doorlopend in 2010) diepgaand bezig met de consequenties van het opgeven van het als zeer mooie regeling bekend staande eindloonsysteem. Weliswaar hoeft een middelloonregeling in zijn uitgangspositie niet minder te zijn dan een eindloonregeling, maar kán dat wel worden na een aantal jaren waarin indexatie achterwege wordt gelaten. Het Bestuur wil in 2010 de gewijzigde pensioenregeling afronden en begin 2011 laten ingaan.

Beleggingsbeleid en ontstaan van de crisis

De vraag houdt de Deelnemersraad bezig hoe het Pensioenfonds Predikanten (en zijn voorganger het Hervormde Pensioenfonds) dat minstens een tiental jaren zo goed presteerde, een dergelijke grote val als zich nu voordeed, heeft kunnen maken. Het Bestuur dient zichzelf niet te zien als slachtoffer van de crisis, maar dient zich af te vragen hoe het fonds in dezelfde denkschema's bleef steken als andere slecht presterende pensioenfonds, terwijl 'alle lichten op oranje stonden'. Met andere woorden: terwijl indicatoren in de financiële wereld wezen richting verkoop van aandelen, bleef men vasthouden aan de strategische beleggingsstrategieën. De waar te nemen indicatoren waren onder meer de koers-winstverhouding en de verhouding van lage lange rente en relatief hoge korte rente.

ALM-studie

In het kader van risicomanagement leidden deze vragen tot de veronderstelling dat beleggingsstrategieën, gebaseerd op de door Ortec aangeleverde ALM-studie (Asset Liability Management) waarop ook het beleggingsbeleid van het fonds gefundeerd is, misschien wel te weinig flexibel zijn om snel te reageren op de markt. Een groot aantal pensioenfonds overkwam eenzelfde rigoureuze neergang, terwijl anderzijds wel goed draaiende pensioenfonds hun beleggingen in de gevarenzone tijdig verkochten. Na uitvoerige beraadslagingen verzocht de Deelnemersraad het Bestuur te overleggen over nut en wenselijkheid van het gebruik van een ALM-studie, te meer daar extreem afwijkende scenario's zoals zich in 2008 voordeden, buiten de rapportage van een dergelijke studie vallen.

Bespreking met het Bestuur van het stuk 'ALM en crisis', opgesteld door Deelnemersraadslid C.W.H. van den Berg, gaat plaatsvinden in 2010.

Overige onderwerpen in 2009:

Voortgang Anw-compensatiepensioen

De scherpe kritiek die de Deelnemersraad leverde ten aanzien van het voorgestelde Anw-compensatiepensioen betrof de voorgestelde aftrek van de eigen inkomsten van de achterblijvende partner. In het artikel 'Hoger inkomen bij overlijden predikant actieve dienst' (Pensioenkrant, december 2008) sprak de directeur over 'een karige voorziening' waar de in 1996 ingevoerde Algemene nabestaandenwet eigen inkomsten van een nabestaande kort op de nabestaandenuitkering van overheidswege. De wettelijke Anw-regeling is immers door het korten van de eigen inkomsten voor weinigen meer toegankelijk. De Deelnemersraad vindt dit beleid ongewenst. Aftrek van eigen verdiensten weerhoudt de achterblijvende partner ervan toe te treden tot de arbeidsmarkt en bevordert daarmee zwart werken.

Kritiek van de Deelnemersraad betrof ook dat een nabestaande na pensionering van de deelnemer (dienstdoend predikant) geen recht heeft op Anw-compensatiepensioen wanneer deze achterblijvende jonger is dan 65 jaar.

Het Bestuur is na deze kritiek te rade gegaan bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn (PGGM), met als gevolg dat nieuwe nabestaanden vanaf 1 januari 2009 profiteren van het kerkelijke Anw-compensatiepensioen op basis van een staffel van de hoogte van de overheidswege ontvangen Anw-uitkering. Formeel is de regeling is niet definitief afgerond. Op dit moment is onduidelijk wat de regeling inhoudt voor de oudere groep, die hun partner verloor tussen 1996 (invoering nieuwe Anw-regeling overheid) tot 1 januari 2009 (invoering kerkelijk Anw-compensatiepensioen).

Communicatie en Pensioenkrant

Bij voortdurend dringt de Deelnemersraad aan op heldere en zakelijke communicatie richting de deelnemers aan het fonds. Alleen wie over voldoende informatie beschikt, is in staat om te beoordelen of de kloof tussen zijn verwachting en de uitkomst van zijn pensioenuitkering acceptabel is of dat zijn risicovolle pensioensituatie bijsparen voor extra pensioen noodzakelijk maakt.

Op grond van ontvangen reacties (mails, mondelinge opmerkingen) en eigen bevindingen adviseert de Deelnemersraad versoering van de luxe uitvoering van de communicatieve uitingen.

Bereikbaarheid Deelnemersraad

Wie wil reageren op dit jaarverslag, kan de secretaris bereiken op het volgende e-mailadres: deelnemersraad@pensioenfondspredikanten.nl.

Samenstelling Deelnemersraad begin 2009:

De heer ds. J. Brezet
De heer ds. A.J.G. Dronkert
De heer ds. W. Barendrecht
Mevrouw ds. G.J. van Ginkel
De heer ds. F.J. van Harten, vicevoorzitter
De heer dr. C.H. Koetsier, voorzitter
De heer ds. C.H.W. van den Berg
Mevrouw M. Vreugdenhil-Fransen, secretaris
De heer ds. R.E. van den Berg

Mutaties in het jaar 2009:

Afgetreden eind 2009:

De heer dr. C.H. Koetsier, voorzitter
De heer ds. J. Brezet

Nieuwe leden begin 2009:

De heer ds. T.G. Prins
De heer ds. D.O. Veenendaal

namens

de gepensioneerde predikanten
de gepensioneerde predikanten
de dienstdoende predikanten
de dienstdoende predikanten
de dienstdoende predikanten
de gepensioneerde predikanten
de dienstdoende predikanten
de nabestaanden
de 'slapers'

de dienstdoende predikanten
de gepensioneerden

Reactie Deelnemersraad op Jaarverslag 2009 Pensioenfonds Predikanten in de Protestantse Kerk

Tijdens het boekjaar 2009 volgde de Deelnemersraad betrokken en kritisch de ongekende ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen in het algemeen en die van predikanten en hun nabestaanden in het bijzonder. Ten tijde van crises zijn bij noodzakelijk geachte aanpassingen volgens de Deelnemersraad transparantie en openheid essentieel, zodat zowel deelnemers als gepensioneerden optimale duidelijkheid over hun (te verwachten) pensioen hebben.

De Deelnemersraad dringt dan ook aan op heldere en zakelijke communicatie over pensioenen. Tussen verwachtingen en mogelijkheden kan een substantieel verschil zitten. Dit geldt zeker ook pensioenuitkeringen. Het afgelopen jaar bleek dat duidelijk uit verschillende onderzoeken naar wat mensen verwachten van hun toekomstig pensioeninkomen. De meeste mensen bleken hun latere pensioen te hoog in te schatten. Waar van toepassing wees de Deelnemersraad het Bestuur op onduidelijkheden in de voorliggende beleidsstukken, als ook in het Jaarverslag over 2009. Iedere deelnemer moet over voldoende informatie beschikken om te kunnen inschatten of zijn toekomstige financiële mogelijkheden voldoen aan zijn verwachtingen. Wie in een mogelijk risicovolle pensioensituatie zit, moet daar voldoende zicht op hebben om tot bijsparen voor extra pensioen te kunnen beslissen.

De Deelnemersraad heeft geconstateerd dat het Bestuur betrouwbaar en naar vermogen handelde in zijn pogen om ten tijde van crisis de solidariteit tussen de generaties te

bewaren. De noodmaatregelen van het Bestuur noemt de Deelnemersraad zwaar voor zowel deelnemers als gepensioneerden. Evenwel waren de opgelegde crisisopslag op de franchise, de verhoging van de premies en de niet-indexatie van de pensioenen onvermijdelijk geworden door de ingrijpende gevolgen op de dekkingsgraad veroorzaakt door de zware financieel-economische crisis. De advisering van de Deelnemersraad was positief, 'omdat geen alternatieven voorhanden waren'.

Ten slotte heeft de Deelnemersraad zich, gezien het feit dat een deel van de pensioenfonds overleefde bleef in 2008 (het jaar van de inzakkende beurskoersen), ernstig beraden op het forse verlies aan vermogen van het Pensioenfonds Predikanten, voor een groot deel veroorzaakt door verliezen op beleggingen. In het kader van risicomanagement heeft de Deelnemersraad er bij het Bestuur op aangedrongen te onderzoeken of de in de ALM-studie aangereikte rekenmodellen ten aanzien van de beleggingen niet te statisch zijn om snel en flexibel te handelen wanneer indicatoren in de financiële wereld op oranje staan. Het gesprek daarover tussen Bestuur en Deelnemersraad komt op gang.

Amersfoort, 25 mei 2010

*Namens de Deelnemersraad,
Marian Vreugdenhil-Fransen, secretaris*

